

економічну стабільність країн світу і до чого прагне світова глобалізація.

В статье рассматриваются мировые проблемы изменившие развитие среднего класса. Проблемы, которые меняют политическую и экономическую стабильность стран мира и к чему стремится мировая глобализация.

The article considers the problems of the world have changed the development of the middle class. Problems that will change the political and economic stability of the countries of the world and to aspire to a world of globalization.

Рецензент канд. полит. наук, доцент И. В. Мацшина

УДК 316.32

А. Є. Румянцева

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРОЦЕСИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Ключові слова: глобалізація, суспільство, громадянське суспільство, ООН.

Глобалізація стала чи не найзагальнішим явищем сучасності, об'єктивною реальністю, без якої важко уявити політичний, економічний, соціальний чи культурний розвиток суспільства. Відповідних змін зазнають і суспільні відносини, суспільство загалом, а також громадянське суспільство та його окремі інститути.

Отже, слід розглянути вплив процесів глобалізації на громадянське суспільство та можливий вплив останнього на процес глобалізації, визначити основні чинники та напрями такого впливу, що і є метою цієї доповіді.

Враховуючи складність і суперечливість процесу глобалізації, на сучасному етапі розвитку наукової думки його вплив на громадянське суспільство спричиняє досить активну дискусію серед вчених. Даній тематиці присвячена значна кількість наукових праць, статей та монографій.

Так, процеси глобалізації детально вивчаються економістами, політологами [9, с. 42], останні також розглядають вплив глобалізації на громадянське суспільство, зокрема: В. Бебик [7] та К. Трима [8]. Не так давно, вийшло з друку кілька збірних

ків, присвячених громадянському суспільству [1-3], складених на кошти міжнародних організацій, які проте, аналізують громадянське суспільство та процеси глобалізації дещо поверхово.

Процес глобалізації стосується всіх сфер життя суспільства.

Однією зі сторін глобалізаційного процесу є намагання з допомогою різних соціальних нововведень збільшити контроль за життям людини, надати можливість державним і наддержавним органам мати доступ не тільки до публічного, але й до приватного життя члена суспільства.

Зрештою люди і нації не сприймуть глобальну взаємозалежність, якщо вони нічого не одержать від неї і вона зробить їх більш вразливими.

Фахівці ООН вважають, що глобалізація лише тоді буде сприйматися позитивно, коли вона буде характеризуватися такими поняттями, як:

- етика — менше порушень прав людини і більше поваги до людських цінностей;
- справедливість — менше відмінностей в рівні життя людей в одній країні й в різних країнах;
- інтеграція — зменшення масштабів маргіналізації та ізоляції народів і країн;
- безпека людини — менше нестабільності в суспільстві та вразливості людини;
- людська безпека — менше вразливості народів і країн;
- стійкий розвиток — менше руйнування і погіршення довкілля [6].

Українська влада відкрита для взаємодії з громадянським суспільством. Проте для того, щоб надати кваліфіковану пораду органам влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС, необхідно бачити механізми його впровадження в Україні, розуміти наслідки його впливу на нашу економіку та суспільні процеси.

Разом з тим, процес глобалізації має свою протилежність — процеси диференціації економіко-політичних спільнот, полікультурність, поліментальність, що є об'єктивним явищем. Це стосується і громадянського суспільства. Однією зі сторін глобалізаційного процесу є намагання з допомогою різних соціальних нововведень збільшити контроль за життям людини, надати можливість дер-

жавним і наддержавним органам мати доступ не тільки до публічного, але й до приватного життя члена суспільства.

Такий стан уже призвів до протидії суспільства процесу глобалізації, що проявляється активною діяльністю антиглобалістських рухів.

Глобалізація інформаційних мереж одночасно викликає як до об'єднання людей, так і їх роз'єднання. На рівні особистості це виявляється в посиленні зв'язків і причетності до подій у світі, а також — у відчуженні, зануренні у віртуальний світ образів і подій, у втечі від реальності. Відбувається послаблення зв'язків особистості з певним середовищем або групою, що раніше виступала певною системою норм, цінностей, стандартів поведінки.

Процес індивідуалізації прогресує, насамперед, в індустріально розвинутих країнах, поширюючись і в менш розвинутих і бідних суспільствах, де його стимулює дестабілізація соціально-економічного статусу масових груп населення. Індивідуалізація призводить до відмови від колишніх, традиційних стандартів, однак вона неодмінно веде вже до якісно нової моделі, орієнтації на певну універсальну масову модель споживання, породжену суспільством матеріального достатку і відсутності духовних цінностей. Це викликає незадоволення гонкою матеріального споживання, прагненням до нових ціннісних орієнтирів.

Будь-який великомасштабний суспільний струс має свою соціальну складову. Виграють економічно найбільш розвинуті країни і великі фінансово-промислові комплекси, що спираються на них. Саме тому вони виступають нині як основна глобалізуюча сила. Програють менш розвинуті держави, передусім ті, які примусово глобалізують, для яких рух до цілісної системи світобудови обертається величезними матеріальними й соціальними витратами.

Глобалізація призвела до хворобливого зламу сформованих суспільних відносин і стереотипів поведінки багатьох сотень мільйонів людей. Останнім часом вона перетворюється в гостру політичну проблему, що стосується численних верств населення різних регіонів світу. Форуми міжнародних фінансових організацій, ВТО, зустрічі глав держав, присвячені проблемам світової економіки, супроводжуються масовими демонстраціями протесту противників глобалізації. У зв'язку з цим виникає нагальне питання: що таке глобалізація, чи є вона наслідком змови між-

народної фінансової олігархії, глобальних транснаціональних корпорацій, правлячих держав, які є лідерами в економічному та військово-політичному плані, чи це — об'єктивний процес, який не залежить від волі і бажання його вільних та невольних учасників? “Виникає масовий опір, у ході якого в процеси, що відбуваються, вносяться істотні корективи. Цей опір, хоча й набирає гострих форм, в кінцевому підсумку відіграє позитивну роль, тому що допомагає позбутися перехльостів і наносів, властивих черговим суспільним змінам” [11].

Активним противником глобалізації є церква, яка виступає проти об'єднання окремих релігій [10]. Навіть в межах однієї релігії одночасно існують дві протилежні течії — до утворення “національної церкви” та до міжконфесійного об'єднання.

Значну роль у політичному і культурному житті, у формуванні громадянського суспільства відіграють об'єднання національних меншин України.

За роки незалежності в Україні утворено понад 500 національно-культурних товариств, 25 з яких мають всеукраїнський статус [9]. Ці організації засновують свої громадські інститути — школи, храми, культурні центри тощо. Національно-культурні товариства нерідко виступають у формі асоціації (Всеукраїнська асоціація болгарських національно-культурних товариств), Рад (чеська національна Рада України), спілок (Демократична спілка угорців України), альянсів (Християнсько-демократичний альянс румунів), земляцтв (Естонське земляцтво в Україні), культурних центрів, громад, клубів тощо.

Поява таких асоціацій свідчить про бажання частини суспільства до виокремлення і самоствердження, що теж є протилежним до глобалізації процесом. Відтак можна стверджувати, що окремі інститути громадянського суспільства і кожна людина зокрема протидіє тотальному контролю, втручанню у її приватне життя. Вони дозволяють і дозволятимуть надалі зберігати роль особистості як активного суб'єкта соціального буття, стверджувати її найвищу цінність.

Отже, не можна стверджувати, що глобальне громадянське суспільство існує або буде створене, зважаючи на об'єктивні процеси, що відбуваються одночасно — глобалізації диференціації.

Вплив глобалізації на процеси суспільного розвитку є феноменом, який несе в собі значну кількість, позитивних і негатив-

них наслідків: фундаментально змінює наше економічне, політичне соціокультурне буття, спричинює велику кількість нових проблем і викликів.

Література

1. Павлов В. Поступ демократії у світі: український контекст. — К.: Фонд “Європа ХХІ”, 2007. — 208 с.
2. Політичні інститути в процесі реформування системи влади. — К.: Вид-во НАДУ, 2003. — 172 с.
3. Розвиток громадянського суспільства України в 2008 році: плани на майбутнє / О. П. Айвазовська, О. Ю. Вінніков, Г. М. Голубовська, Онісімова та ін.; за ред. М. Лациби; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К.: Агентство “Україна”, 2009. — 84 с.
4. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна “Питання політології”. — 2008. — № 825. — 193 с.
5. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. — К., 2008. — Вип. 40. — 392 с.
6. Europe Weekly Seleted Statistics. — 2000, 14 February. — № 1135. — P. 1.
7. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент // Політичний менеджмент. — 2006. — № 2 (17). — С. 140-147
8. Трима К. А. Українські антиглобалістські організації як елемент глобального громадянського суспільства // http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2009_19/Gileya19/P2.pdf.
9. Блащук Т. В. Вплив глобалізації на розвиток інститутів громадянського суспільства // Міжнародні та національні механізми захисту прав людини: виклики сьогодення: Мат. міжн. науково-практ. конф. (8 квітня 2011 р., м. Донецьк). — 2011. — 287 с.
10. Здіорук С. І. Державно-церковні відносини як чинник розвитку громадянського суспільства // Стратегії розвитку України: теорія і практика / За ред. О. С. Власюка. — К.: НІСД, 2002. — 864 с.
11. Мозговий О. Л. Глобалізація: соціально-економічні наслідки // http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_43/Mozgovy.htm.

Резюме

В даній статті розглядається вплив глобалізації на процеси суспільного розвитку. Зміни, яких зазнали суспільні відносини, суспільство загалом, а також громадянське суспільство та його окремі інститути.

В данной статье рассматривается влияние глобализации на процессы общественного развития. Изменение, которых испытали общественные отношения, общество в целом, а также гражданское общество и его отдельные институты.

In the article influence of globalization is examined on the processes of community development. The change of which was tested by public relations, society on the whole, and also civil society and his separate institutes.

Рецензент доктор истор. наук, профессор В. И. Соколов

УДК 316.32

М. Ф. Цибра

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛЮДСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Ключові слова: глобалізація, глобалізм, ідентифікація, інтеграція, цінність.

Глобалізація, як суспільно-політична категорія, окреслює певний зв'язок між людьми, з амплітудою від універсального до загального. Щоб зрозуміти та узагальнено оцінити процес глобалізації, необхідно насамперед логічно визначитися у тому, що надає їй універсальних рис (у плані суспільного зв'язку) і, що креативно наповнює суть категорії даної універсальності.

Перед громадою постало завдання побудувати таку конструкцію взаємовідносин, яка здатна витримати навантаження (передумову) всіх майбутніх суттєвих і несуттєвих зв'язків, що цементують суспільство як цивілізаційну монаду (від грец. *monas*, род. п. *monados* — одиниця, єдине).

Зрозуміло, що лише скористатися епітетами, визначити характер сучасного товариства, його вади та суспільні досягнення — замало. Потрібно досконально занурюватися у проблему і напрацьовувати плани подальшого соціального розвитку, нама-